

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады: несие мен рассрочкаға алданбау жолы

ЖАРИЯЛАНДЫ
03.06.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
жинақ, қаржылық сауаттылық, қарыз,
несие, рассрочкаСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189133/>

Қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады деген сұраққа мен 30 жыл бойы бір жауап беріп келемін: ақшанды басқаруды білмесең, ақша сені басқарады. 30 жыл бойы мен бір заңдылықты байқадым: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиені өтеп жатады. Бұл — ауыр шындық. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — «тегін ақша» емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау. Қарыз — ұйқыны ұрлайды. Жинақ — бостандық береді.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Телефонды 100 000 теңгеге рассрочкаға алдым деп ойласаң, өзіңді алдама. Мысалы, 12 айға айына 12 500 теңгеден төледің делік. Сонда жалпы сома 150 000 теңге болады. Яғни телефонның бағасы емес, үстіне 50 000 теңге артық төлеп отырсың. Бұл — 50 пайыз артық шығын. Көп адам осыны көрмейді, өйткені ай сайынғы төлем аз сияқты көрінеді. Ал шын мәнінде сен болашақ табысыңды сатып жібересің.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Олар сені «аз төлем», «қазір ал, кейін ойлан» деген сөзбен ұстайды. Бағаны толық айтпайды, айлық төлемді ғана көрсетеді. Кейде 24 айға созып, адамның басын жеңілдетеді. Сөйтіп, сен 1 зат үшін 2 заттың ақшасын беріп шығасың. Мен көрген ең жаман қателік — адам қажет емес затты рассрочкамен алып, 6 айдан кейін соған өкінуі. Сондықтан бір ереже бар: егер қолда толық ақша жоқ болса, алма.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

- Алдымен барлық қарызды тізіп шық: қанша теңге, қанша пайыз, қанша ай.
- Ең қымбат қарыздан баста. Жоғары пайыз тұрғанын созба.

- Жаңа қарыз алма. Бұрынғы қарызды жабу үшін жаңа қарыз алу — батпақ.
- Ай сайынғы шығынды қысқарт: тамақ, көлік, бос дүние.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

1. Айлықтың 20 пайызын бірден бөле

100 000 теңге алсаң, 20 000 теңгені сол күні жинаққа шығарып қой. Қалғанын 80 000 деп өмір сүр.

2. Апта сайын қаражат бөл

Айдың соңын күтпе. Апта сайын аз-аздан жинау — тәртіпті күшейтеді.

3. Қор жаса

Кемі 3 айлық шығынды бөлек ұстап үйрен. Сонда бірден қарызға жүгірмейсің.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпесе, ең алдымен шығынды қара. Күнде кофе, артық тапсырыс, қажетсіз киім, мақтан үшін алынған телефон — міне, ақша сонда кетеді. Табыс аз болса да, тәртіп болса жинақ басталады. Ақша аз деген сөз — мүлде жиналмайды деген сөз емес.

БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке отырып, соңғы 3 айдағы барлық қарызыңды, міндетті төлеміңді және бос шығыныңды жаз. Сосын бір шешім қабылда: ертеңнен бастап рассрочка алма. Бұл — қаржылық сауаттылық деген не және оны қалай арттыруға болады деген сұрақтың ең шын жауабы. Қарызды азайт, жинақты көбейт, сонда ғана ақша сенің құлың болады.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.